

ОТКРЫТО

2011.10

ISSN 0134 – 4358

Надежда ИЛЬИНА

*«Ты мландыште ынем лий үмыл...» **

ШЫРГЫЖАЛАМ

Енгын мутыштыжо чын, ондалчык?
Ала-кӧ моткоч кугу моктанчык.
Шке мастарлыкшым ойла, кыртмен,
Тый йодат гын, вик шылеш йымен.

Шерге тудын кажне «шӧртнӧ» мутшо
Я осал шомакым, порым лукшо.
Шинчаончылнет коеш, муйла
Чонжо лач торжалык ден йӱла.

Кажне ошкыл тудын, ылыш-корно —
Ончык кайышылан пич йолгорно.
Ты йолгорным эрта виян ег,
Йӧсӧ лиеш, полша корныенг.

Чын, ондалчык лийже чонжо весын,
Сенген лекташ лиеш чыла йӧсым.
Шыргыж Ош кавасе кечылан,
Йӱштым, шокшым шотло пиаллан.

МОНДАЛТДЫМЕ КАС

Мондалтме кас, мондалтме йӱд
Чыла мондалтын, лийын омо.
Йоген мочоло шинчавӱд,
Но мые йомшо лийын омыл.
Мардеж лупшен шыман я писын,
Капем вошт йӱштыжӧ эрген.

* «Россий ешыште» проект.

Жапемым ийгот ден ом vise,
А пашам ден кертам моктанен.
Тек шошо лум варна лавыра ден
Тудат шула да мушкылтеш.
Ах, кечыйолжо, утыр модын,
Куаным чонышто луктеш.
Пеледышлан кенгежын жапше
Пеледалташ да түзланаш.
А илышемын чын пиалже —
Ешем, паша нерген шонаш.

ЙОШКАР-ОЛА

Йошкар-Олан ващталтше түсшым
Мийыдем еда ужам, шижам.
Пелед шогалше йыр пүртүсшө
Поэзийым чонеш шыжа.

Эртем Чавайн бульварын корным,
Пеледыш-влак сӧрастарат.
А чонешем изи йолгорным
Куанлан, порылан сӧрат.

Кугу полат-влак ий гыч ийыш
Нӧлталтыт да йолгат тораш.
Йошкар-Ола, пуэт тый вийым,
Чын корным волгалтет эрлаш.

Ок кӱл мыланем вес столице,
Йошкар-Ола — шӱмбел мландем.
Чот кугешналын, вуйым кӱшкӧ
Эртем, Йошкар-Олам моктен.

КУМ КОРНО

Авыралтым кум корно коклаште,
Кумытшат моткоч лишыл мылам.
Икте чоным шупшеш пашашке,
Ышташ порым шона калыклан.
Тиде корным эрташ кеч неле,

Ом лүд мый тура улмыжлан.
Порым ең умыла гын веле,
Илыш йыжың лиеш пиалан.
Еш кыллан шочо корно весе
Пылышемлан солна түрлө йүк.
Чыла тидым сенгаш тек йөсө,
Неле дечын корангын ом лүд.
А ньога-влакын йүкышт поро,
Пуат шулдырым кечын мылам.
Нимогай осалат ынже торо,
Тек йоча пеледеш илышлан.
Кумшо, эрыкыш кайыме корно
Чон ласкалыкым кечын вуча.
Кажне корныжо — илыш йолгорно,
Икте-весешт ден кылым кучат.
Авыралтым кум корно коклаште,
Кумытшат улыт лишыл мылам.
Иктымат мый эрташ ом вашке.
Кажне корнышто шкеак күлам.

МАРИЙ МУРО

Чоным савырыше марий муро.
Тый йонгалт торашке, йырым-ваш.
Кажне шүмышкө шынгенак пуро,
Тек нөлталтше кумылна каваш.

Марий мутшо лийже эре ныжыл,
Семже лывыртыже кап-кылнам.
Мут яндарлык шичше чоныш пижын.
Волгыдо тек лийже илышна.

Марий муро! Иле тые курым,
Лийже куштылго пашам ышташ.
Шергылтаре олыкым да нурым,
Шуын жап пашалан пожалташ.

Сылне сем марийын, чынак, сылне.
Юзо мут памаш гай йоргыкта.
Йүштө телымат ты сем ок кылме,
Шошымат эн чаплын йыргыкта.

ПОЭЗИЙ

Поэзий кумылан енлан
 Йүржат ок ыште лавырам,
 Лумат ок петыре йолгорным.
 Поэзийлан кеч-кушто корно.
 Ок лұдыктө тутан мардеж,
 Поэзий чон йұла, модеш.
 Пүртүсыш кумыл шкак үжеш.
 Тўням ончен шортеш, коржеш.
 Кеч ончылнет пич чодыра,
 Поэзий чон садак мура.
 Тек корно лийже сип я ўшык,
 А чонышто поэзий шўшпык.
 Поэзийлан уке чарак,
 Вет шўм-кылет — яндар сура.
 Йўран игечыштат мурет,
 Пораныштат шўмет йыгет.
 Куанлан кумыл нөлталтеш,
 Тунам почеламут шочеш.
 А ойго годым чон пыртка.
 Поэзий тудлан — чын шепка.

ШОНАНПЫЛ

Чоныштем — ал пеледыш.
 Шинчаштем — кечыйол.
 Покшым вуйым леведын,—
 Пагыт эртыш мочол.
 Шонымем — чевер кече,
 Кажне деке вашка.
 Лийже йўштө игече,
 Чон куан ден чўчка.
 Кумылем эр лупс гае,
 Шыде писын шула.
 Илышем — курык, тайыл...
 Куан дене шўла.
 Койышем — теле покшым,
 Йырваш порым шава;
 Пөлекла чонлан шокшым,
 Яндар тыныс кава.

Чоныштем ал пеледыш,
Шонанпыл — илышем.
Мыланемже пөлеклыш
Чон пиалым ешем.

КУАНЕН ИЛЕМ

Шочмо ялыш вашкем унала,
Шымата кап-кылемым мардеж.
Шүшпек йүкшө чонем семала.
Кечыйол шинчаштемже модеш.

Саламлат пошкудем-влак чылан.
Пелешта йочажат, шонгыжат.
Мый ом чуч нунылан йот егла,
Кажне ден пелештен шыргыжам.

Веселанге ойган кумылем.
Йоча пагытыш вик пörтылам.
Чон куан дене таче илем, —
Ялыштем улам эн пиалан.

Энер вүд шыргыктен йогалеш —
Ниялтем пүжвүдан чурием.
Пурак огыл тышан мушкылтеш:
Шочеш угычын көргө вием.

ЙҮР МУШКЕШ ОСАЛЫМ

Чоным ылыжта кавасе кече,
Кумыл нөлтшө, тек пылан игече.
Шүм ласкалыкым муам, кунам
Ыштем кечын порым калыклан.

Мардеж ниялта ойган шүргемым.
Волгыдемда пуракан ушемым.
Йүштө юж, но шокшо капемлан,
Нелым сенгаш шижтара мылам.

Йүр мушкеш осалым үмбачемже,
Виянеш нелемше туп-вачемже.

Рыг тошкалын, ончык ошкылам.
Угыч лиям мыйже пиалан.

Пургыж лумлан шинчамат ом кумо.
Пургыжан лиеш вет кажнын кумыл.
Ыштем порым шке тушманемлан,
Тидыжымат шотлем пиаллан.

Коштмо йолгорнем, ўшталтше, йомын.
Илышем ден кѳн могае сомыл?
Вес йолгорным лўддегеч ыштем.
У пиаллан ошкылым пыштем.

ТУДАТ КЕЛША МЫЛАМ

Паша пўжвўд куаныше,
Чон-кумылым кандарыше.
Виём сита тыршаш.
Чонем ўжеш пашаш.
Коклан коям орланыше,
Тўшка паша ден ярныше.

Мер илыш ўжеш ончыко.
Иктат илаш ок ончыкто.
Тидат келша мылам.
Ноем гынат, сайлан.
Куан тул лийже чонышто.
Шолам поэзий подышто.

Лиеш гын леве йўр, мардеж,
Ўппунем дене тек модеш.
А ушыштем — кугу паша.
Моткоч мылам илаш келша.
Паша почеш кодеш кыша.
Сай лектышым пуа паша.

ЎМЫЛ

Тўняште лийме ок шу ўмыл, —
Волгалт илем ош кечыла.
Осал огеш шемемде шўмым,
Ласка ты мландыште мылам.

Пушенте вож пала ик верым.
Укшлаже ўмылым луктеш.
Тудат тўням ышта чеверым,
А сусыртет — сырен туртеш.

Пеледышлан ок йөрө ўмыл,
Кечан верлаште сай тудлан.
Пычкемышыш шындет гын лўмын,
Пеледыш ылыжеш жаплан.

Ты мландыште ынем лий ўмыл,
Куан — пылан игечыштат.
Нигө огеш шўктаре шўмым,
Тек ўмырем ласкан эрта.

Волжский район, Карай.

Игорь ПОПОВ

**«Уло дыр мыйын корно
ты тўняште...»**

* * *

Мардеж шыже вельш пуале,
Кас кече вўдшорла ташлен.
Чевергыш садерыште пызле —
Лач тул ден модеш ўдыръен.

Йырваш тымык кас. Шўшпык муро
Ок йонго — шке жапше эртен.
Ты тўсыштө сылнылык уло:
Кенез шыжылан энгертен.

Кўзен кава помышыш тале
Чал тылзе — ялт шонго коча,
Йырваш шўдыр-влак — уныкаже —
Орол-влак, мыланна ласка.